

INTEGRAREA PE PIAȚA MUNCII A UNOR CATEGORII DE PERSOANE ÎN SITUAȚII DE RISC

Valentina COTELNIC, cercetător INCE

În acest articol este analizată una din problemele stringente ce persistă în ultimii ani în Republica Moldova, cum ar fi: relațiile populației economic active și piața forței de muncă. Concomitent, a fost efectuată evaluarea nivelului de ocupare a categoriilor de persoane în situație de risc, a obstacolelor ce fac dificilă ameliorarea situației pe piața muncii, necorelarea locurilor vacante cu numărul de șomeri existenți, politicile orientate către soluționarea problemelor persoanelor defavorizate, integrarea și incluziunea lor în societate, precum și mecanismele de protecție a lor. Cercetarea a arătat că este necesar de urgentat implementarea Observatorului Pieței Muncii; elaborarea prognozelor viabile privind cererea și oferta forței de muncă pentru înlăturarea dezechilibrului dintre cererea și oferta forței de muncă calificată, precum și neadmiterea oricărei forme de discriminare la angajarea în câmpul muncii a persoanelor în situație de risc etc.

Cuvinte-cheie: forța de muncă, ocupare, șomaj, măsuri active de ocupare, persoane defavorizate, locuri vacante.

In this article it is analysed one of the acute problems persisting in the recent years in Moldova, such as: the relation between the economic active population and the labor market. It was done the evaluation of the level of population employment of persons in situation of risk, of the barriers that make it difficult to relieve the situation on the labor market, the non-correlation between vacancies with the number of unemployed people, the policies geared towards solving the integration of disadvantaged persons and their inclusion in society, as well as mechanisms for their protection. The research has shown that it is necessary to accelerate the implementation of the Labor Market Observatory; the elaboration of viable forecasts of demand and supply work force for the elimination of the imbalance between supply and demand of skilled labor, as well as the prevention of any form of discrimination in the employment of individuals in risky situations etc.

Key words: labor force, employment, unemployment, active employment measures, the disadvantaged people, vacancies.

Pentru orice societate, asigurarea ocupării cât mai depline și mai productive a forței de muncă constituie o sarcină primordială a politicii economice. Posibilitățile de angajare, precum și statutul pe piața muncii, sunt factorii de bază ce condiționează nivelul de trai al persoanelor ocupate, dar și ale familiilor acestora.

În ultimele două decenii, Republica Moldova se confruntă cu multiple provocări pe piața muncii, cum ar fi emigrarea forței de muncă, decalajul dintre cererea și oferta forței de muncă, calitatea și atractivitatea învățământului profesional tehnic, sistemul subdezvoltat de formare continuă, lipsa oportunităților de ocupare în mediul rural, fapt ce contribuie la plasarea dificilă în câmpul muncii a șomerilor din mediul rural și, în special, al persoanelor în situație de risc, cum ar fi tinerii, persoanele cu dizabilități, persoanele eliberate din detenție, vârstnicii etc. În consecință, se înregistrează o creștere continuă a emigrării forței de muncă și

reducerea continuă a populației active, fapt care condiționează aprofundarea necorelării cererii și ofertei forței de muncă în anumite sectoare ale economiei naționale.

Unul din factorii majori ai dezechilibrelor cunoscute pe piața muncii din Republica Moldova îl constituie șomajul, un fenomen îngrijorător, exprimat atât prin numărul persoanelor aflate în această situație, cât și datorită efectelor severe pe care le are asupra unei categorii de populație. O parte impunătoare de șomeri înfruntă o serie de dificultăți, în special economice, sociale și psihologice, toate acestea conducând la riscul unei mangalizări sociale.

Forța de muncă, precum și calitatea ei, constituie factorul determinant al creșterii economice a unei țări. Evaluarea potențialului forței de muncă se caracterizează prin raportul dintre populația activă și cea inactivă, o parte din populația activă o reprezintă și șomerii. Analizând situația pieței muncii pentru 2012-2017, menționăm că rata șomajului a avut relevanță mai scăzută, înregistrând valoarea de 4,1% în anul 2017, fiind cu 1,5p.p. mai mică față de anul 2012, când a înregistrat rata de 5,6%. Din punctul de vedere a distribuției șomajului între cele două medii, numărul șomerilor din mediul urban este de 1,8 ori mai mare decât al celor din mediul rural, în mediul urban, rata șomajului o depășește semnificativ pe cea din mediul rural (în 2017 diferența fiind 3 p.p.). Nici în anii anteriori situația nu a fost altfel, cea mai mare diferență (3,4%) dintre cele două rate înregistrându-se în anul 2012. Situația din anul 2017 (5,7% în mediul urban și 2,7% în mediul rural) se datorează în principal restructurării economice, dar și migrației forței de muncă peste hotarele țării. Indicatorii principali ai activității economice se reflectă în *Tabelul 1*.

Tabelul 1. Caracteristica indicatorilor determinanți ai activității economice a populației în vârstă aptă de muncă în anii 2012-2017, %

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Rata de activitate, %	40,7	41,4	41,2	42,4	42,6	42,2
Rata de ocupare, %	38,4	39,3	39,6	40,3	40,8	40,5
Rata sub-ocupării, %	7,2	7,3	6,8	6,2	6,6	6,2
Rata șomajului BIM, %	5,6	5,1	3,9	4,9	4,2	4,1
Ponderea persoanelor plecate peste hotare la lucru, în % din pop. inact.	18,6	19,0	19,5	18,9	18,6	18,5
Rata șomajului înregistrat ANOFM, %	2,8	1,9	1,7	2,1	2,0	1,8

Sursa: elaborat în baza datelor din Ancheta Forței de Muncă BNS, www.statistica.md

Un alt indicator important al pieței muncii este și *rata de activitate*, care se află la un nivel foarte scăzut. Doar 42,2% din populația în vârstă aptă de muncă sunt implicați în activitatea economică, înregistrând o ușoară creștere de 1,5p.p. față de anul 2012.

În distribuția ratei de activitate, ponderea cea mai mare de 42,6% a fost înregistrată în anul 2016, față de 40,7% în anul 2012, din totalul persoanelor ocupate, revenind celor ocupați în sectorul agricol, dintre ei 14,7% o constituie indicele respectiv în producerea produselor agricole pentru consumul propriu. În ultimii ani, persoanele ocupate înregistrează o ușoară creștere - de la 26,4% în anul 2012 până la 33,7% în 2016, față de anul 2015 acesta crescând cu 7,6%, fiind urmași de cei din

Sesiunea științifică „Transformări demografice și priorități de politici”

administrația publică; învățământ; sănătate și asistență socială cu 18,3%, indicele respectiv înregistrând o tendință de diminuare față de anii precedenți - de la 21,5% în 2012 până la 18,3% în anul 2016. În industrie, pe parcursul ultimilor cinci ani ponderea persoanelor ocupate a variat în limitele 13,1% - 12,1%, la fel și în construcții s-a înregistrat o tendință de diminuare a acestui indicator - de la 6,1% în anul 2012 până la 5,0% în anul 2016 [1].

Șomajul în rândul tinerilor cu vârste cuprinse între 15-24 ani a înregistrat o rată de 11,8%, fiind urmași de cei cu vârste între 25-34 ani (5,1%). Șomajul a afectat în mod deosebit populația tânără, în special tinerii intrați pentru prima dată pe piața muncii, cea mai scăzută rată a șomajului fiind înregistrată în grupa cu vârsta cuprinsă între 55-64 ani, cu o rată de 2,1%. Din acest motiv, inclusiv și din lipsa locurilor de muncă atractive pentru tineret, rata înaltă a șomajului în rândul tinerilor continuă să rămână o problemă gravă cu care se confruntă piața muncii din țară. Din totalul șomerilor, bărbații dețin majoritatea, ponderea lor fiind de 60% în anul 2017, pe când șomajul în rândul femeilor a avut tendința de diminuare.

Există și alte categorii de populație care nu intră în categoria șomerilor (definită ca oamenii neangajați în activitatea economică care caută activ un loc de muncă și sunt disponibili să-l ocupe în timp de 2 săptămâni), care de asemenea sunt afectați din cauza insuficienței locurilor de muncă bine remunerate. Peste 50% din populația în vârstă de muncă intră în această categorie de *șomaj ascuns*, inclusiv migrații plecați peste hotarele țării (cca 1/3 din potențialul uman), persoanele ocupate în agricultură (32,3% din populația ocupată), lucrătorii pe cont propriu (30% din populația ocupată), deseori casnici neremunerați, persoanele care nu lucrează și nu caută un loc de lucru. Fenomenul de șomaj afectează în special muncitorii necalificați, tinerii, persoanele de peste 45 de ani, persoanele eliberate din detenție, persoanele cu dizabilități, făcând din aceste grupuri unele dintre cele mai defavorizate pe piața muncii.

Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă este un organ abilitat să implementeze politicile de stat în domeniul ocupării și protecției sociale a tuturor persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, inclusiv a categoriilor defavorizate. Astfel, persoanele care se adresează la ANOFM beneficiază de măsuri active de stimulare a ocupării forței de muncă (servicii de orientare și formare profesională, mediere a muncii, târguri ale locurilor de muncă etc.). Indicatorii-efect ai rezultatelor implementării măsurilor active sunt prezentate în *Tabelul 2*.

Tabelul 2. Dinamica unor indicatori-efect din implementarea măsurilor active de stimulare a ocupării forței de muncă de către ANOFM

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Numărul șomerilor înregistrați, pers.	51378	43463	42166	50612	50063	42119
din care ponderea tinerilor (16-29 ani), în % din numărul total al șomerilor	35,2	35,6	33,6	32,3	31,0	28,8
Ponderea șomerilor plasați în câmpul muncii, %	30,29	38,47	38,81	33,2	35,2	39,5
Ponderea tinerilor plasați în câmpul muncii, %	32,5	41,8	44,1	37,1	40,0	33,2
Tinerii absolvenți ai cursurilor de formare profesională, pers.	1828	1822	2037	2089	1960	1694

Creșterea economică în condițiile globalizării: competitivitate, inovativitate, sustenabilitate

din care plasați în câmpul muncii în % față de absolvenți totali ai cursurilor	73,2	78,2	85,6	78,2	93,7	84,4
Numărul locurilor vacante, unități	35049	37530	41536	42345	44612	45429
Informare și consiliere profesională	48652	53344	55833	65392	70659	88603
Seminare de instruire în tehnici și metode de căutarea unui loc de muncă	8147	9522	6847	9649	9872	7405
Clubul muncii	3821	4274	4104	4686	4531	4400
Numărul beneficiarilor de servicii de preconcediere, persoane	1693	2238	869	2146	1260	906
Târgul locurilor de muncă	91	84	78	73	73	66
Șomeri antrenați la lucrări publice	1739	1812	1619	1773	1834	2023

Sursa: ANOFM, www.anofm.md

În urma analizei efectuate reiese că în anul 2017 structura șomerilor după vârstă a fost neuniformă: 28,8% din numărul șomerilor sunt persoane tinere cu vârsta cuprinsă între 16 - 29 ani, iar 22,2% - persoane în vârstă de peste 50 de ani. Numai 39,5% din totalul șomerilor au fost plasați în câmpul muncii. Distribuția în funcție de cel mai înalt nivel de educație arată că în perioada anilor 2012-2017 se evidențiază creșterea ponderii șomerilor cu studii medii de specialitate plasați în câmpul muncii de la 40,8% în anul 2012 la 49,0% în anul 2017, fiind urmați de cei cu studii primare și gimnaziale, înregistrând o pondere de angajare impunătoare în anul 2017 - de 46,6% față de 27,5% în 2012, pe când ponderea persoanelor cu studii superioare înregistrează o creștere neesențială cu doar 0,8 p.p. față de anul 2012. Mai mult de o treime din șomerii înregistrați sunt tinerii care necesită pregătire profesională pentru a fi plasați în câmpul muncii [2].

Dacă analizăm dinamica declarării locurilor libere de muncă de către agenții economici, observăm că a fost înregistrată o creștere semnificativă a numărului locurilor libere de muncă disponibile. În anul 2017, această cifră era de 45,4 mii locuri de muncă, pentru prima dată în ultimii ani depășind numărul șomerilor înregistrați cu 3,3 mii locuri. În pofida faptului că dispunem de un număr suficient de locuri de muncă, ponderea șomerilor plasați în câmpul muncii constituie doar 39,5% din numărul șomerilor total înregistrați, fapt ce ne demonstrează încă o dată în plus că locurile libere de muncă nu sunt atractive și au un nivel scăzut de salarizare. Din numărul total de locuri de muncă libere disponibile, 68,6% sunt pentru muncitori și doar 31,4% pentru funcționari, în anul 2012 acești indici înregistrau, respectiv, 78,6% și 21,4%. Din numărul total al șomerilor, 62,7% o constituie cei care locuiesc în zonele rurale, pe când locurile de muncă disponibile sunt înregistrate în mediu urban.

Un altă dificultate ce persistă pe piața muncii este și necorelarea locurilor vacante cu numărul de șomeri existenți, motivul fiind amplasarea șomerilor în localitățile rurale, pe când locurile libere de muncă sunt înregistrate în localitățile urbane (Fig.1).

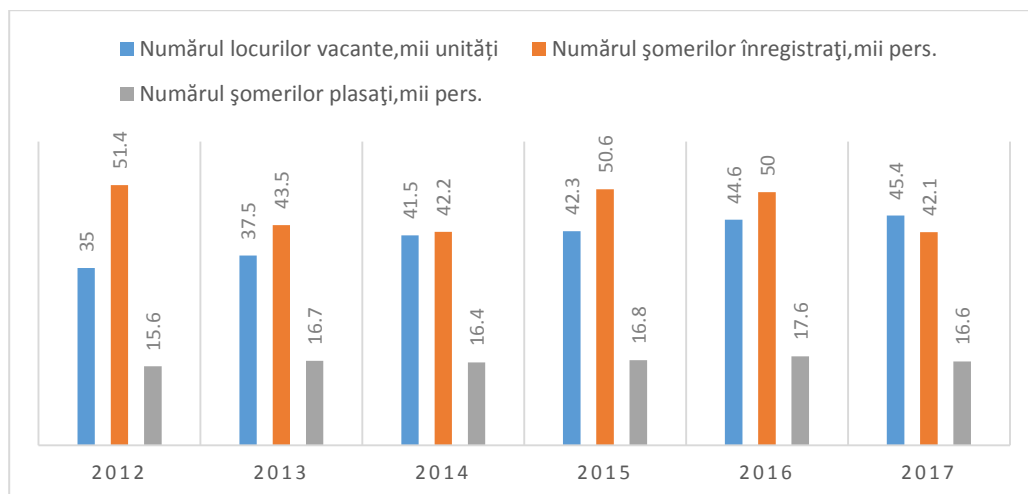

Fig.1. Dinamica locurilor de muncă vacante înregistrate și a șomerilor înregistrați și plasați

Sursa: ANOFM, www.anofm.md

Ocuparea locurilor vacante într-un timp mai redus se explică prin nivelul scăzut de calificare și de pregătire profesională a potențialilor angajați, salariile mici, condițiile și regimul de muncă neatractive. Astfel, analizând caracteristicile șomerilor după nivelul de instruire, menționăm că pe parcursul ultimilor ani se atestă o reducere a calității forței de muncă, ceea ce se demonstrează și prin faptul că persoanele fără calificare înregistrate la agențiile teritoriale reprezintă o pondere de cca 61% din numărul total al șomerilor înregistrați. Totodată, potrivit bazei de date a ANOFM, posturile cu cea mai mare carență de personal calificat sunt cele de profesori, medici, asistenți medicali și sociali, inginer programator, urmate de cele de IT etc. Alte posturi care resimt o lipsă de personal calificat sunt cele de ingineri telecomunicații, agronomi, arhitecți. Doar în luna august 2018 au fost înregistrate circa 12 mii locuri libere de muncă, din care pentru persoanele cu nivel de instruire superior și mediu de specialitate constituind cca 21% din numărul total de locuri vacante înregistrate (în învățământ - 485; în domeniul sănătății - 477; inginer, tehnician - 232; specialist în activitatea financiară, economică sau comercială - 228 etc.).

Pentru persoanele cu nivel de instruire secundar profesional și pentru muncitorii necalificați sunt disponibile 79% din numărul total de locuri de muncă vacante (lucrători în industria textilă și confecții - 2228; operatori, aparatiști, mașiniști la instalații și mașini - 767; lucrători calificați în întreprinderi industriale - 732; transport și telecomunicații-539 etc.) [4].

Excluziunea socială a grupurilor defavorizate pe piața muncii a impus necesitatea modernizării și completării politicilor de ocupare a forței de muncă. În acest context, a fost perfecționat cadrul legislativ în domeniu, ca rezultat a fost adoptată Legea nr. 105 din 14.06.2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj, care prevede aplicarea diferitor tipuri de măsuri active de susținere a ocupării forței de muncă, participarea activă pe piața muncii a categoriilor defavorizate și reducerea dependenței de asistență socială a acestora, precum și oferirea de subvenții lunare în sumă egală cu 30% din mărimea salariului mediu pe economie pentru anul

precedent, pe un termen de 6 luni, pentru fiecare șomer angajat [3]. Legea respectivă prevede unele aspecte noi de susținere la antrenarea în câmpul muncii a persoanelor cu dizabilități. Potrivit art. 23 alin. (3), șomerii care necesită suport suplimentar pe piața muncii sunt: tinerii cu vârstă cuprinsă între 16 și 24 de ani; persoanele care nu dețin o profesie/meserie; persoanele cu dizabilități; șomerii de lungă durată; persoanele cu vârsta de 50 de ani și peste; persoanele eliberate din locurile de detenție; victimele traficului de ființe umane etc. Scopul principal al prezentei legi este prevenirea și reducerea șomajului și efectelor sociale ale acestuia, reducerea riscului de șomaj și asigurarea unui nivel ridicat al ocupării și adaptării forței de muncă la cerințele pieței muncii.

Incluziunea în câmpul muncii a persoanelor defavorizate se realizează de către serviciile teritoriale de ocupare a forței de muncă prin acordarea serviciilor de mediere a muncii, organizarea cursurilor de formare profesională, antrenarea la lucrări publice, informarea și consilierea profesională (Tabelul 3).

Tabelul 3. Servicii acordate persoanelor defavorizate de către Agențiile teritoriale pentru Ocupare a Forței de Muncă, 2012-2017

Persoane defavorizate	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Numărul șomerilor înregistrați total, pers.	51378	43463	42166	50612	50061	42119
din care ponderea tinerilor (16-29 ani), %	35,2	35,6	33,6	32,3	30,7	28,8
Tineri plasați în câmpul muncii, % din numărul celor înregistrați	32,5	41,8	44,1	37,1	39,7	45,6
Persoane eliberate din locurile de detenție, pers.	207	191	144	226	245	295
Plasate în câmpul muncii, % din numărul celor înregistrați	14,0	17,3	20,8	18,6	24,9	25,4
Persoane cu dizabilități, pers.	494	565	598	877	754	682
Plasate în câmpul muncii, % din numărul celor înregistrați	20,6	29,7	36,8	34,2	44,6	43,7
Veterani, pers.	23	18	44	70	54	60
Plasate în câmpul muncii, % din numărul celor înregistrați	39,1	44,4	20,4	11,4	33,3	35,0

Sursa: datele ANOFM, www.anofm.md

Aceste date oferă o imagine a situației grupurilor dezavantajate pe piața forței de muncă. Șomajul afectează, în special, tinerii, persoanele eliberate din detenție, persoanele cu dizabilități, persoanele peste 45 de ani și muncitorii necalificați etc. Din totalul șomerilor înregistrați, 44,3% prezintă persoane care pentru prima dată sunt în căutarea unui loc de muncă, respectiv, nu au experiență de muncă, aceștia putând fi plasați și ei la rândul lor în categoria persoanelor defavorizate.

O altă categorie de persoane defavorizate sunt persoanele eliberate din detenție. Pentru a fi integrați pe piața muncii, este necesară întreprinderea unui șir de măsuri suplimentare ce ar contribui la angajarea lor, dat fiind faptul că angajatorii nu doresc să încadreze în câmpul muncii această categorie de persoane. Pe parcursul anului 2017 au fost înregistrate cu statut de șomer 295 persoane eliberate din detenție (0,7%

Sesiunea științifică „Transformări demografice și priorități de politici”

din total șomeri), din care 36 femei (12,2%). Comparativ cu rezultatele anului 2016, au fost înregistrate cu 50 persoane mai multe. Au fost susținute la plasarea în câmpul muncii 75 persoane eliberate din detenție, din care 8 femei. În aceeași perioadă a anului precedent, au fost plasate în câmpul muncii cu 14 persoane mai multe.

În anul 2010, Republica Moldova a adoptat Legea nr. 169 din 09.07.2010 pentru aprobarea Strategiei de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități, asumându-i și angajamentul de a facilita accesibilitatea pe piața forței de muncă a persoanelor cu dizabilități prin eliminarea obstacolele și limitările de încadrare în câmpul muncii. Angajatorii au obligația de a lua măsuri specifice pentru asigurarea integrării în câmpul muncii a persoanelor cu dizabilități, precum proiectarea și adaptarea locurilor de muncă astfel încât acestea să devină accesibile persoanelor cu dizabilități; furnizarea de noi tehnologii și dispozitive de asistență, instrumente și echipamente care să permită persoanelor cu dizabilități obținerea și menținerea locului de muncă etc. [5].

Analizând situația privind sporirea nivelului de angajare a persoanelor cu dizabilități, remarcăm tendința de creștere a ponderii plasării în câmpul muncii, aceasta înregistrând o creștere de două ori în ultimii cinci ani - de la 20,6% în 2012 până la 43,7% în anul 2017. Din numărul total de persoane cu dizabilități înregistrate cu statut de șomer, 40 la sută o constituie femeile, pe când rata de angajare a lor constituie 50,3%. (Tabelul 4).

Tabelul 4. Servicii acordate persoanelor cu dizabilități de către agențiile teritoriale pentru ocuparea forței de muncă, 2012-2017

Persoane cu dizabilități	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Înregistrate cu statut de șomer, persoane	496	565	598	877	754	682
Plasate în câmpul muncii, persoane	102	168	220	300	336	298
Plasate în câmpul muncii, % din numărul celor înregistrați	20,6%	29,7	37,0	34,0	45,0	43,7
Beneficiari de servicii de mediere a muncii, persoane	156	223	300	344	364	507
Absolvenți ai cursurilor de formare profesională, persoane	29	25	65	77	83	76
Antrenați la lucrări publice, persoane	25	26	18	52	40	38
Beneficiari de serviciile informare și consiliere profesională, pers.	637	1976	585	757	692	708

Sursa: datele ANOFM, www.anofm.md

Din analiza efectuată se observă că, din totalul persoanelor cu dizabilități înregistrate, ponderea cea mai mare - 33% (252 persoane) - revine celor cu vârsta cuprinsă între 50 - 62 de ani, iar tinerii constituie 25,3% (191 persoane). În scopul facilitării integrării pe piața muncii, au urmat cursuri de formare profesională 76 de persoane cu dizabilități, din care au fost plasate în câmpul muncii 74 de persoane. Întru susținerea persoanelor defavorizate la plasarea lor în câmpul muncii, pe parcursul anului 2017 au fost organizate de către ANOFM 20 seminare informative cu participarea acestei categorii de persoane și informarea acestora despre oportunitățile și serviciile prestate de către AOFM, au fost organizate 6 ședințe ale Clubului Muncii, 6 seminare de instruire în tehnici și metode de căutare a unui loc de muncă și 4 seminare

de orientare și formare profesională. ANOFM colaborează cu mai mulți parteneri, inclusiv: Consiliul Național de Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă, Centrul Republican Experimental Protezare, Ortopedie și Reabilitare, Asociația „MOTIVAȚIE”, Centrul de Asistență Juridică pentru Persoanele cu Dizabilități etc.

Concluzii și recomandări. Piața muncii este principalul model de parteneriat dintre cerere și ofertă, dintre patron și angajat. Acest parteneriat decide partajul dintre raporturile dintre eficiența economică și echitatea socială, atât din perspectiva generațiilor prezente, cât și a generațiilor viitoare.

Actualmente, dinamica redusă a pieței muncii duce la menținerea nivelului șomajului în rândul persoanelor defavorizate aflate pe piața muncii, în special în rândul tinerilor, iar salariile și condițiile de muncă neatractive provoacă un decalaj semnificativ între nivelul de pregătire și condițiile de muncă, favorizând astfel migrația peste hotarele țării.

În pofida faptului că în ultimul timp se înregistrează o pondere ridicată a locurilor libere de muncă înregistrate, ponderea șomerilor plasați în câmpul muncii constituie doar 39,5 % din numărul total al celor înregistrați. Tendințele ne demonstrează că ocuparea de succes a forței de muncă este determinată nu numai de educație, calificări și competențe profesionale, dar și de experiența complementară.

În scopul ameliorării situației persoanelor defavorizate pe piața muncii împotriva riscurilor sociale se recomandă:

- Neadmiterea oricărei forme de discriminare la angajarea în câmpul muncii a persoanelor în situație de risc aflate pe piața muncii.
- Promovarea regimului de muncă flexibil pentru persoanele aflate pe piața muncii, inclusiv celor cu dizabilități.
- Calificarea, recalificarea și instruirea pe tot parcursul vieții a persoanelor aflate pe piața muncii, în special a persoanelor tinere.
- Crearea condițiilor atractive de muncă, în special pentru tineret, ce ar contribui la stoparea migrației populației în vârstă aptă de muncă.
- Urgentarea implementării Observatorului Pieței Muncii.
- Elaborarea prognozelor viabile privind cererea și oferta forței de muncă pentru înlăturarea dezechilibrului dintre cerere și ofertă și a deficitului de forță de muncă calificată etc.

Referințe bibliografice

1. www.statistica.md Ancheta Forței de Muncă BNS.
2. Raptor annual de activitate ANOFM.2017, Chisinau 2018, p. 18. www.anofm.md
3. Legea nr. 105 din 14.06.2018 Cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj, 10.08.2018 in: Monitorial Oficial al Republicii Moldova din 10.08.2018, nr. 295-308.
4. www.anofm.md
5. Legea nr. 169 din 09.07.2010 privind aprobarea Strategiei de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități (2010–2013). în: Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 12.10.2010, nr. 200-201.